

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, hyvät kuulijat naiset ja miehet.

Suomi hiljentyi viettämään 106:tta itsenäisyyspäiväänsä. Me Suomalaiset emme vielä muutamia vuosia sitten olisi mitenkään voineet uskoa ja ymmärtää, kuinka epävakaassa maailmantilassa toinen itsenäisyyden vuosisata alkaa. Itsenäisyys ja kaikkien nykyisten valtorajojen säilyminen ikuisesti nykyisellään ei olekaan itsestäänselvyys edes Euroopassa.

Marraskuun 20. päivän tienoilla uutisotsikot Suomessa kuuluvat: ”varusmiehiä lähetetään itärajalle, raja-asemia suljetaan ja piikkilankaesteitä aletaan rakentaa, lopulta itäraja suljetaan kokonaan”.

Suomen oli asemoitava itsensä uudelleen maailmankartalle, kun vuoden -21 lopussa itäinen naapurimaamme alkoi tai aikoi määritellä etupiiriään Eurooppaan.

Liittoutumattomuuden aika alkoi lähestyä loppuaan, lopultakin.

Me suomalaiset voimme olla tyytyväisiä valtiomme silloiseen ja nykyiseen johtoon siinä, kuinka määrätietoisesti, suunnitellusti, nopeasti, harkitusti ja hyviä ulkovaltasuhteita hyödyntäen päättäjämme johdattivat Suomen Naton jäseneksi.

Aikaa ei ollut hukattavaksi, mutta maltilla piti edetä. Kansanäänestyksille ei ollut aikaa eikä tarvetta. Kansa oli vahvasti ja vankkumattomasti valtion korkeimman johdon kanssa samaa mieltä. Suomesta tuli Naton jäsen Huhtikuun 4. päivä kuluvana vuonna.

Muutamaa vuotta aiemmin Suomi oli jo liittynyt Pohjois- Euroopan ja Itämeren alueella tarvittaessa toimiviin Joint Expeditionary Force (JEF) nopean toiminnan joukkoihin, jotka toimivat kansainvälisesti kriisien hallinnassa ja jotka joukot kootaan tarvittaessa.

Parhaillaan on valmisteilla puolustusyhteistyösopimus Suomen ja Yhdysvaltojen kesken. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa, että Yhdysvaltojen joukot pääsevät tarvittaessa sujuvasti ja nopeasti, kaikissa mahdollisissa turvallisuustilanteissa Suomen maaperälle.

”Ei koskaan enää yksin”, oli Kenraali Adolf Ehrnroothin ajatus ja sanoma ja siihen voimme kaikki yhtyä.

Minä katson Suomen itsenäisyyttä monen muun tapaan talvisodan tapahtumien kautta. Viime keväänä kuollut äitini oli Karjalan evakko. Kun lähtö Terijoen kodista tuli, oli hän vain 10 kuukauden ikäinen. Hänen 11 vuotta vanhempi sisarensa muistaa tänäkin päivänä hyvin tuon ajan tapahtumista.

Anneli-sisar muistelee heidän enonsa aavistelleen kesällä -39, että kyllä tästä sota syttyy. Lokakuun alkupäivinä Terijoella oli jo nähtävissä, että reserviläisiä oli kutsuttu aseisiin. Lasten tullessa koulusta, oli miehiä tien varressa kaivamassa juoksuautoja. Monin eri tavoin varauduttiin ja mm. pankeista vietiin asiakirjoja etäämmälle turvaan.

Terijoelta evakuoitiin naiset ja lapset Heinolaan 10. päivä lokakuuta. Tätini Anneli Laine kertoo seuraavasti; Äitimme ja me lapset lähdimme kuitenkin Nastolaan, Ruuhijärven kylään, erääseen maataloon. Isä lähetti peräämme 2 laatikkoa, joissa oli lähinnä vaatteita. Marraskuun lopulla näytti, että ei sotaa nyt välttämättä tulekaan, asiasta oli erilaisia arvioita. Lähdimme takaisin ja asetuimme Kuolemajärven Seivästölle sijaitsevaan mummolaan tiistaina. Sota alkoi kolme päivää myöhemmin perjantaina 30. päivä marraskuuta.

Ensimmäisenä sotapäivänä ei Seivästöllä tapahtunut muuta, kuin tuli käsky lähdöstä. Mukaan sai ottaa sen verran tavaraa, kun jaksoi kantaa. Kotona tuvassa alkoi kiire leipoa evästä. Mukaamme otimme vain pienen laukun, jossa oli valokuvat ja hopealusikat. Lisäksi oli reppu pikkusisareni vaipoille. Seuraavana aamuna tuli auto noutamaan ja Anneli-tätini muistelee kuinka hänen äitinsä oli kysynyt kuljettajalta, että ”kun eväiden tekokin on kesken”. Kuljettaja oli vastannut, että Rouva tekee niin kuin haluaa, mutta lapset autoon heti.

Meidät kyydittiin ensin Kaislahteen koululle. Siellä odotettiin koko päivä ja pimeän tultua meidät vietiin Uuraaseen, Viipurin ulkosatamaan. Siellä merisotilaat ja Lotat ohjasivat meidät pilkkopimeässä proomuun. Liikkuminen tapahtui aina pimeän aikana. Monien mutkien jälkeen matka jatkui junalla. Junamatka kesti 2 päivää ja yhden yön. Välillä junan pysähtyessä, Lotat tarjosivat paksua Hämäläistä ruisleipää. Lopulta päädyimme Urjalan pitäjän Matkuun.

Kun lähtö tuli tätini muistaa, kuinka esimerkiksi lehmiä oli tarkoitus ottaa mukaan. Niitä oli koottu ryhmään läheiseen puistoon, mutta lopulta niitä ei kuitenkaan ehditty ottaa mukaan.

Marraskuun 30. päivä koitti. Aamulla kello 7 Anneli-tätini lähisukulaiset olivat aamukahvilla, kun Terijokea alettiin ampua tykeillä. Heille tuli niin kiire, että takit ehdittiin ottaa niskaan ja kissalle annettiin kuppiin maitoa. Kodista lähdettiin viimeisen kerran. Sota oli syttynyt. Terijoelle hyökättiin samanaikaisesti rajajoelta ja ammuttiin mereltä.

Kivennavan Lipolan kylässä 4 rajavartijaa oli kaatunut heti. Lapsille kerrottiin vasta myöhemmin, että Ville-eno oli yksi heistä. Hänen vaimonsa Hilja sai tiedon mihin Ville oli mahdollisesti kaatunut. Heidän kotitalonsa pellolla oli lumen alla joku möykky, jollaista siinä ei olisi pitänyt olla. Jatkosodan jälkeen Hilja kävi kaivamassa sankarivainaja-miehensä ylös, hän tunnisti miehensä sukista. Ville-eno haudattiin Kivennavan hautausmaalle.

Anneli-täti muistelee heidän isänsä, minun pappani haavoittuneen korsussa. Hän haavoittui ilmapommitusten seurauksena päähän, mutta selvisi.

On suoranainen ihme miten pieni Suomi selvisi sodasta. Millä ihmeellä Suomalaiset selvisivät, kestivät ja jaksoivat tuon poikkeuksellisen kylmän talven, kun kavereita viereltä kaatui ja kotijoukkojenkin selviämisestä joutui kantamaan suurta murhetta. Ja

yhtäläillä, kuinka Suomi rakennettiin uudelleen maailman menestyneimpien ja vauraimpien maiden joukkoon kuuluvaksi.

Me voimme Suomen itsenäisyyspäivänä olla ylpeitä niin koululaitoksestamme, kuin terveyden ja sairaanhoidosta ja monesta muusta asiasta, jotka kestävät kansainvälisen vertailun.

Minun lapsuudessani isovanhemmat ja vanhemmat puhuivat meille lapsille usein sota-ajasta. Vanhemmat tietysti sodan jälkeisistä jälleenrakennuksen vuosista. Vanhempieni ollessa lapsia, ei heillä luonnollisesti ollut sitä kaikkea, mitä meillä -70 luvulla syntyneillä lapsilla oli. Sodan jälkeisinä aikoina kaikesta mahdollisesta oli pulaa. Näistä asioista ja kokemuksista puhuttiin varsin luontevasti. Jotta osaamme arvostaa nykyhetkeä, meidän pitää tuntea historiamme. Tämän ajatuksen ja viisauden soisi kaikkien ymmärtävän.

Olen yrittänyt siirtää saamaani historiatietoa omille lapsilleni. Mieleeni on jäänyt pari vuotta sitten tehty käyntimme tässä sankarihaudalla kesäisenä päivänä. Olimme etukäteen puhuneet sodasta ja siitä kuinka nuoria miehiä sotaan lähetettiin puolustamaan kotimaataan ja kuinka paljon heitä kaatui ja haavoittui. Otin lippalakin päästäni. Huomasin kuinka lapset vakavoituivat tähän haudalle tultuamme. Kysymyksiä heillä oli paljon. Hetken päästä silloin ehkä 7-vuotias poikakin otti lakin päästään. Sankarihaudalla käynnin tarkoitus oli toteutunut nopeammin kuin osasin ennakoita arvatakaan. Tunsimme hyvin vahvasti kaikki, että nyt ollaan arvokkaalla maalla. Uhraukset sen puolustamisessa ovat olleet valtavan suuret. Kuinka voimme koskaan kylliksi kiittää niitä miehiä ja naisia, jotka taistelivat, haavoittuivat ja antoivat henkensä isänmaan puolesta.

Meidän Suomalaisten on huolehdittava veteraanisukupolvesta ja annettava heille vähintään se apu ja tuki, minkä he tarvitsevat. Meidän on samanaikaisesti huolehdittava lapsista ja nuorista.

Tähän huolehtimiseen tarvitaan ennen kaikkea kodit, mutta myös koulut. Tämän päivän nuoret ovat kaiken muun lisäksi myös tulevaisuuden maanpuolustajia. Emme voi koskaan sivuuttaa ja olla huomioimatta tätä tosiasiaa. Kaikenlainen varautuminen rauhan aikana on välttämätöntä.

Tyytyväisiä voimme olla siitä, että uusimpien tutkimustenkin mukaan maanpuolustustahto on edelleen vahvistunut.

Arkipäivän keskusteluissa nousee usein esiin hyvinvointivaltio ja sen kaikkien mahdollisten saavutettujen etujen jääräpäinenkin puolustaminen. Tässä kohtaa voisi pitää pienen tauon, ja miettiä, minkälaisia uhrauksia veteraanipolvi on joutunut tekemään, joka on mahdollistanut meidän nykyisen hyvinvoinnin.

On äärimmäisen tärkeää, että Suomalaiset muodostavat tulevaisuudessakin yhtenäisen kansan, jonka keskuudessa vallitsee vahva maanpuolustustahto. Vaikka meillä on kumppaneita ja sopimuksia puolustusyhteistyöstä, niin kaiken perusta on oma puolustus, vahva maanpuolustushenki ja yhtenäinen kansa.

Meillä kaikilla Suomalaisilla on oikeus omiin mielipiteisiimme, mutta siinä voisimme parantaa, että oppisimme ymmärtämään erilaisiakin näkemyksiä, kuin mitä itse omaamme. Sivistyneelle, toisia ihmisiä kunnioittavalle keskustelulle on tilaa.

Sain kasvaa kodissa, jonka arvomaailmassa siniristilippu, veteraani- ja lottatyön kunnioittaminen ja arvostus, sekä vapaaehtoinen maanpuolustustyö olivat vahvasti esillä. Toivon että pystyn nämä arvot jättämään yhtä vahvoina omille lapsilleni.

Tänään saamme viettää Suomen itsenäisyyspäivää. Me voimme olla ylpeitä hienosta kotimaastamme, jonka tulevaisuuden turvaamiseen meitä kaikkia, itse kutakin omissa työtehtävissämme tarvitaan.

Lopuksi haluan toivottaa kaikille kuulijoille ja kaikille kaupunkilaisille oikein rauhallista itsenäisyyspäivää ja hyvää, pian alkavaa uutta vuotta.

Antti Veräväinen